

Дорогі колеги!

Закон «Про основи національної безпеки України» в переліку національних інтересів держави проголошує гарантування конституційних прав і свобод людини, а серед основних напрямів державної політики з питань національної безпеки в соціальній і гуманітарній сферах — збереження та зміцнення демографічного потенціалу країни, створення ефективної системи соціального захисту людини, охорони та відновлення її фізичного і духовного здоров'я. Таким чином, цей закон приєднує систему охорони здоров'я до національної безпеки як невід'ємну її частину. Здоров'я — одне з основних прав людини, а його збереження і зміцнення — головна мета кожної цивілізованої країни.

У широкому значенні охорону здоров'я слід розглядати як діяльність закладів охорони здоров'я, науково-дослідних інститутів, інших допоміжних інституцій у вигляді санітарно-епідеміологічних, природоохоронних служб, закладів освіти, фармацевтичних підприємств та ін., пов'язаних із забезпеченням здоров'я населення. У вузькому значенні — це галузь народного господарства, що здійснює діяльність, спрямовану на забезпечення якісного медичного обслуговування населення. По суті, охорона здоров'я в усі часи була, є й буде складовим елементом національної безпеки в частині медичного захисту і збереження здоров'я населення (у тому числі й особового складу спеціальних служб та силових відомств держави).

Відтак, мета функціонування галузі охорони здоров'я як соціальної домінанти національної безпеки полягає у прогнозуванні та виявленні загроз для життєдіяльності й ужитті адекватних заходів щодо їх відвернення та нейтралізації як у звичайних, так і надзвичайних умовах.

Належне й успішне здійснення політики з охорони і збереження здоров'я населення в державному масштабі ускладнюється комплексною дією багатьох чинників. Глибокі демографічні зміни, забруднення довкілля, нерівність статків населення і доступності до медичних послуг, розширення ринкових механізмів в економіці (це далеко не повний перелік впливових чинників) негативно відбиваються на громадському здоров'ї і потребують критичного переосмислення механізмів та інструментів для опрацювання сучасного розвитку охорони здоров'я як одного з елементів національної безпеки, важливої детермінанти існування й успішного розвитку суспільства.

Зрозуміло, це потребує:

- ✓ нового неординарного підходу до вирішення актуальних проблем громадського здоров'я з широких державницьких і професійних позицій, як до складної, фінансовомісткої, масштабної і водночас консервативної сфери;
- ✓ розвитку міжнародного співробітництва у сфері громадського здоров'я, координації зусиль з Всесвітньою організацією охорони здоров'я, її Європейським регіональним комітетом;
- ✓ зміцнення потенціалу та удосконалення служб громадського здоров'я через реалізацію таких ініціатив, як нова європейська політика «Здоров'я — 2020»;
- ✓ удосконалення науково-практичного та прогнозного соціально-економічного обґрунтування законодавчих актів і урядових рішень, впровадження фахової експертизи їх регуляторного впливу;
- ✓ системного вдосконалення нормативно-правової бази з регулювання взаємовідносин у галузі охорони здоров'я, формування механізмів підтримання балансу між зобов'язаннями держави щодо надання безоплатної медичної допомоги, якісного медичного обслуговування та її реальними можливостями;
- ✓ усебічного розвитку та підтримки медичного персоналу як ключового елемента охорони здоров'я, новітніх підходів до його підготовки і забезпечення системи медичними кадрами;
- ✓ підвищення ефективності управління системою охорони здоров'я, захисту інтересів населення;
- ✓ удосконалення системи статистичної звітності щодо здоров'я населення, організації медичної допомоги, аналізу та прогнозування процесів у цій сфері, її адаптації до європейських стандартів, створення оптимальних моделей з урахуванням накопиченого досвіду і реалій сучасних тенденцій.

Отже, значущість здоров'я як найважливішого імперативу, що визначає перспективи розвитку суспільства, актуальність проблеми медичної безпеки як вагомого складового елемента національної безпеки України не викликає сумніву. Привернення уваги наукової спільноти, політиків, керівників охорони здоров'я та інших галузей до її вирішення на стратегічному, тактичному й оперативному рівнях — головна мета публікацій в другому номері медичного журналу «Наука і практика».

**З повагою,
шеф-редактор журналу,
президент НАМН України,
академік**

А. М. СЕРДЮК

